Universiteit Leiden
Universitaire Bibliotheken Leiden

Universitaire Bibliotheken Leiden

JAARVERSLAG 2020

Woord vooraf

Voor u ligt het jaarverslag van 2020, een jaar van uitersten. We begonnen het jaar enthousiast met mooie projecten en organiseerden cursussen, evenementen en tentoonstellingen op onze locaties, maar in maart werd alles anders. Het corona-virus verspreidde zich razendsnel over de wereld en had grote impact op onze samenleving, waaronder de dienstverlening van de Universitaire Bibliotheken Leiden (UBL). Ineens stond vrijwel alles stil. Nederland ging in lockdown en dit voelden we allemaal in ons sociale leven en onze werkzaamheden.

We werkten van de ene dag op de andere dag zoveel mogelijk thuis, in plaats van op locatie en zetten ons vanuit huis in voor onze dienstverlening aan onderzoekers, docenten en studenten. De deuren van de UBL bleven wel geopend. Dankzij onze medewerkers die continu op locatie werkten konden boeken aangevraagd en via de lockers afgehaald worden en werd vanaf begin mei weer gebruik gemaakt van de Leeszaal Bijzondere Collecties die we als laboratorium positioneerden. Voor studenten was het in juni weer mogelijk om studieplekken in onze bibliotheken te reserveren. Hiervan werd gretig gebruikt gemaakt en op deze wijze konden studenten soms ontsnappen aan de beperkingen van de eigen studentenkamer.
Er werd op dit vlak ook nauw samengewerkt met medewerkers van het Universitair Facilitair Bedrijf (UFB) die ervoor zorgden dat de coronaregels goed opgevolgd konden worden.

Tijdens de lockdown-periodes ging het werk ook achter de schermen gewoon door: boeken en tijdschriften werden besteld en voorzien van metadata, meer digitaal materiaal dan ooit werd geselecteerd en besteld, we onderhielden contacten met faculteiten, onderzoekers, docenten en studenten, we ontsloten collecties en maakten deze beschikbaar en we gaven digitale cursussen aan een recordaantal studenten en onderzoekers. Onze medewerkers in Jakarta werkten vanuit huis en bestelden en catalogiseerden even veel materiaal als in een 'normaal' jaar. In Leiden werkten we vanuit huis aan diverse grootschalige projecten. Onder meer werden de repositories voor Scholarly Publications en voor de Student Theses compleet vernieuwd zodat Leidse publicaties en scripties nog beter vindbaar werden gemaakt. Daarnaast werden aanvragen van fellows en gastonderzoekers gehonoreerd om, zodra het weer mogelijk is, materiaal in de Bijzondere Collecties te raadplegen en te onderzoeken.

We sloegen ook nieuwe wegen in. Zo maakten we digitale tentoonstellingen, bedachten we online boekensalons en namen we podcasts op, onder andere gerelateerd aan ons themaprogramma 'Onderdrukking en Vrijheid'. En via onze Digital Collections maakten we gedigitaliseerd en digital born materiaal beschikbaar.

Het jaar 2020 is anders verlopen dan we ons überhaupt hadden kunnen voorstellen. We hebben met alle UBL-medewerkers de schouders onder onze dienstverlening gezet en laten zien dat we onder moeilijke omstandigheden samen veel voor onze gebruikers konden bereiken. Tegelijkertijd hebben we ook nieuwe wegen bewandeld die na de coronacrisis gecontinueerd zullen worden. De waardering voor dit alles van onderzoekers, docenten, studenten en het publiek was enorm groot en hartverwarmend. Ik dank al onze medewerkers in Leiden, Den Haag en Jakarta en onze UFB-collega's van harte voor hun tomeloze inzet en creativiteit tijdens deze crisis. Zonder jullie was dit alles totaal onmogelijk geweest.

Heel veel dank!

Kurt De Belder
Bibliothecaris van de Universiteit
Directeur Universitaire Bibliotheken Leiden

Portret van Maria Wilhelmina Zweers, dochter van fotograaf Berend Zweers, collectie Fotografie (PK-F-64.20) in Digital Collections.

1 Woord vooraf

4 Dienstverlening

8 Digital Scholarship

15 Bijzondere Collecties, publieksactiviteiten en digitalisering

21 Onderzoek en samenwerking

24 Financieel overzicht

25 Cijfers

Dienstverlening

Half maart ging Nederland in lockdown. Door de coronamaatregelen werd het van de ene op de andere dag stil op de locaties. Gebruikers studeerden en werkten thuis, evenals een zeer groot deel van onze medewerkers.
We hebben ons enorm ingespannen om de dienstverlening aan studenten, docenten en onderzoekers van Universiteit Leiden voort te zetten. Onze deur bleef hierdoor geopend.

DIENSTVERLENING TIJDENS CORONA

Al snel na het begin van de lockdown konden de eerste boeken weer door Leidse onderzoekers en studenten worden aangevraagd en op afspraak uit de lockers worden opgehaald. Hiervoor ontvingen we buitengewoon veel waardering van gebruikers. Onder de studenten bleek grote behoefte te bestaan om te printen en om bestanden over te zetten van hun persoonlijke dataschijf binnen het universitaire netwerk. Hiervoor hebben we aparte werkplekken ingericht. We zagen ook een toename van het gebruik van elektronische tijdschriften en e-books. Veel uitgevers stelden tijdelijk video's, e-boeken en ander cursusmateriaal gratis beschikbaar.

Vanaf begin mei was ook de Leeszaal Bijzondere Collecties weer beperkt toegankelijk voor Leidse onderzoekers, en vanaf eind juni ook voor externe bezoekers. Studeren deden onze studenten zoveel mogelijk thuis, maar dat viel in de praktijk niet altijd mee. Vanwege de grote behoefte bij studenten aan goede studieplekken was het vanaf juni mogelijk om een studieplek, met of zonder pc, voor een bepaald tijdslot te reserveren. We gingen door met het aanschaffen en catalogiseren van nieuw materiaal en met het verwerken van Leidse proefschriften en andere publicaties in onze repository-systemen.

ONDERWIJSONDERSTEUNING

De collegeplanken van docenten met boeken waren tijdens de lockdown niet in de studiezaal raadpleegbaar. Er werd zoveel mogelijk een digitaal exemplaar aangeboden - al dan niet gescand -, vakreferenten schaften alternatieve titels aan en voor kleine studentengroepen maakten we boeken uitleenbaar om te laten rouleren. We verzorgden online informatievaardigheidsonderwijs, maakten nieuwe tutorials en hebben cursussen in BrightSpace geïmplementeerd.

Ook waren we zeer intensief betrokken bij de invoering van het online systeem Kaltura Live Room. We zorgden voor de introductie van dit systeem voor interactieve colleges binnen Universiteit Leiden en hielpen docenten met technische vragen snel weer op weg, waardoor het onderwijs aan 30.000 studenten zo veel mogelijk kon worden voortgezet. Voor Bijzondere Collecties schaften we een Visualizer aan, een digitale overheadprojector, waarmee docenten en conservatoren tijdens hun onderwijs stukken online kunnen presenteren.

NIEUW BOEKENTRANSPORTSYSTEEM

Na 37 jaar trouwe dienst was het boekentransportsysteem in de UB toe aan vervanging. In de zomer vervingen we het oude systeem door een hypermodern boekentransportsysteem. Na de nodige testritten werd het systeem succesvol in gebruik genomen. Sindsdien zoeven onze boeken heen en weer. Benieuwd hoe dat in zijn werk gaat? Neem dan een kijkje achter de schermen.

LEESLIJSTEN ACTUALITEIT

Met leeslijsten over actuele maatschappelijke onderwerpen brachten we de collecties op een nieuwe manier bij onze gebruikers onder de aandacht. Samen met Leidse onderzoekers maakten we leeslijsten over:

- Discriminatie en racisme
- De Nobelprijs voor de Literatuur
- Coming-Outdag
- Amerikaanse politiek en presidentiële verkiezingen
- UN World Philosophy Day
- Geschiedenis en debat rond Zwarte Piet
- Literaire tips voor de zomer

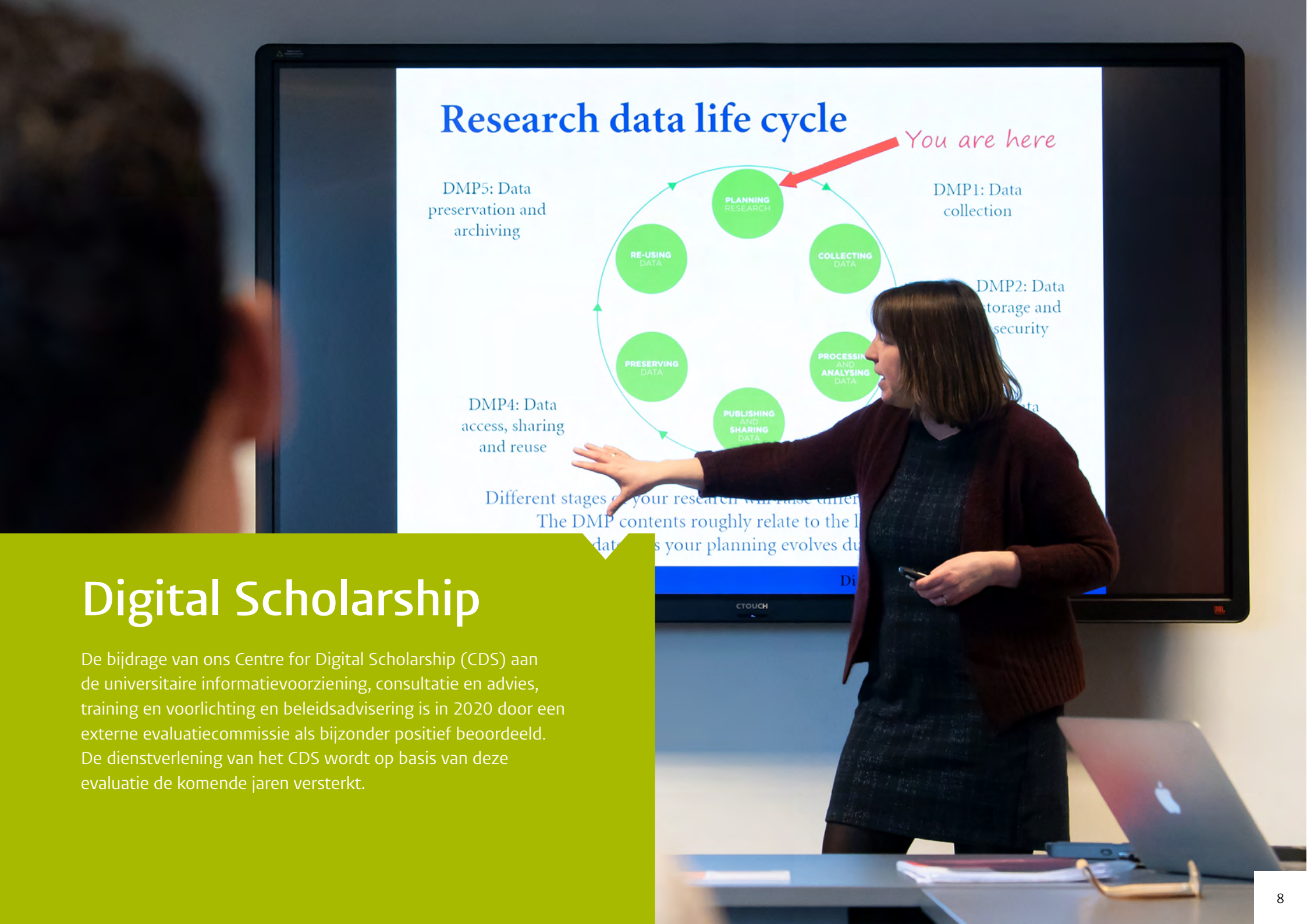

Digital Scholarship

De bijdrage van ons Centre for Digital Scholarship (CDS) aan de universitaire informatievoorziening, consultatie en advies, training en voorlichting en beleidsadvisering is in 2020 door een externe evaluatiecommissie als bijzonder positief beoordeeld. De dienstverlening van het CDS wordt op basis van deze evaluatie de komende jaren versterkt.

OPEN ACCESS

De Universiteit Leiden, en dus ook de UBL, maakt zich sterk voor Open Access. Sinds 2017 stimuleert de universiteit Leidse onderzoekers om een versie van hun peer reviewed wetenschappelijk artikel Open Access beschikbaar stellen in het Leidse Repositorium. We namen daarbij het initiatief om door middel van projecten het Leidse Open Access beleid binnen de universiteit uit te dragen en Leidse onderzoekers bij Open Access publiceren te ondersteunen. In 2020 heeft Universiteit Leiden als eerste universiteit artikel 25fa Auteurswet ('Amendement Taverne') zowel in het beleid als in de arbeidsovereenkomst opgenomen. Implementatie van dit wetsartikel is een essentiële stap in het gezamenlijke streven van Universiteit Leiden, de Nederlandse overheid en de Europese Unie naar 100% Open Access van peer reviewed wetenschappelijke artikelen.

DATAMANAGEMENT

Onderzoekers weten ons steeds vaker te vinden voor ondersteuning bij hun datamanagement. Een impuls hiervoor werd gegeven door financiers als NWO en ZonMW, die vanaf 2020 advies van de datamanagementondersteuners in de eigen instelling verplicht stellen bij de start van een project. We zagen dan ook een toename van de verzoeken om datamanagementplannen (DMP) te reviewen. Ook de belangstelling voor onze online workshops en trainingen was groot. Vanuit diverse tijdzones namen 173 Leidse onderzoekers deel aan een workshop 'How to write a DMP' of een van de andere 21 cursussen van het CDS.

In het kader van het versterken van het datastewardship binnen de universiteit hebben we de activiteiten van het Data Management Network geïntensiveerd. We droegen ook bij aan het rapport over het professionaliseren van datastewardship van het Nationaal Platform Open Science. In 2020 hebben we actief bijgedragen aan initiatieven rondom het beschikbaar maken van onderzoeksdata over het coronavirus, zoals het door ZonMW gesteunde Virus Outbreak Data Network (VODAN) programma. Door deze deelname ontwikkelden we ook kennis over de implementatie van de FAIR-principes, die ten goede komt aan alle disciplines bij de Universiteit Leiden.

AUTEURSRECHTEN

Door middel van voorlichting en presentaties brachten we auteursrecht actief onder de aandacht van de Leidse docenten en onderzoekers. Door de pandemie verrichten docenten en onderzoekers hun werk online en dit heeft gevolgen voor het toepassen van het auteursrecht. Bij het online lesgeven en onderzoek op afstand speelt auteursrecht een rol. We hebben de informatievoorziening op de website aan de thuiswerksituatie aangepast, zodat op de meeste vragen een snel antwoord gevonden kan worden. Bij complexe vragen gaven we een groot aantal adviezen.

Vanaf september 2020 is de universiteit overgegaan naar Brightspace, de nieuwe digitale leeromgeving. Bij het gebruik van Brightspace spelen auteursrechten een belangrijke rol. We zijn het aanspreekpunt binnen de universiteit voor docenten en hun (ICT) ondersteuners bij de faculteiten. We hebben in samenwerking met andere universitaire betrokkenen beleid op het terrein van auteursrecht ontwikkeld, zodat docenten weten hoe ze Brightspace kunnen gebruiken met inachtneming van het auteursrecht.

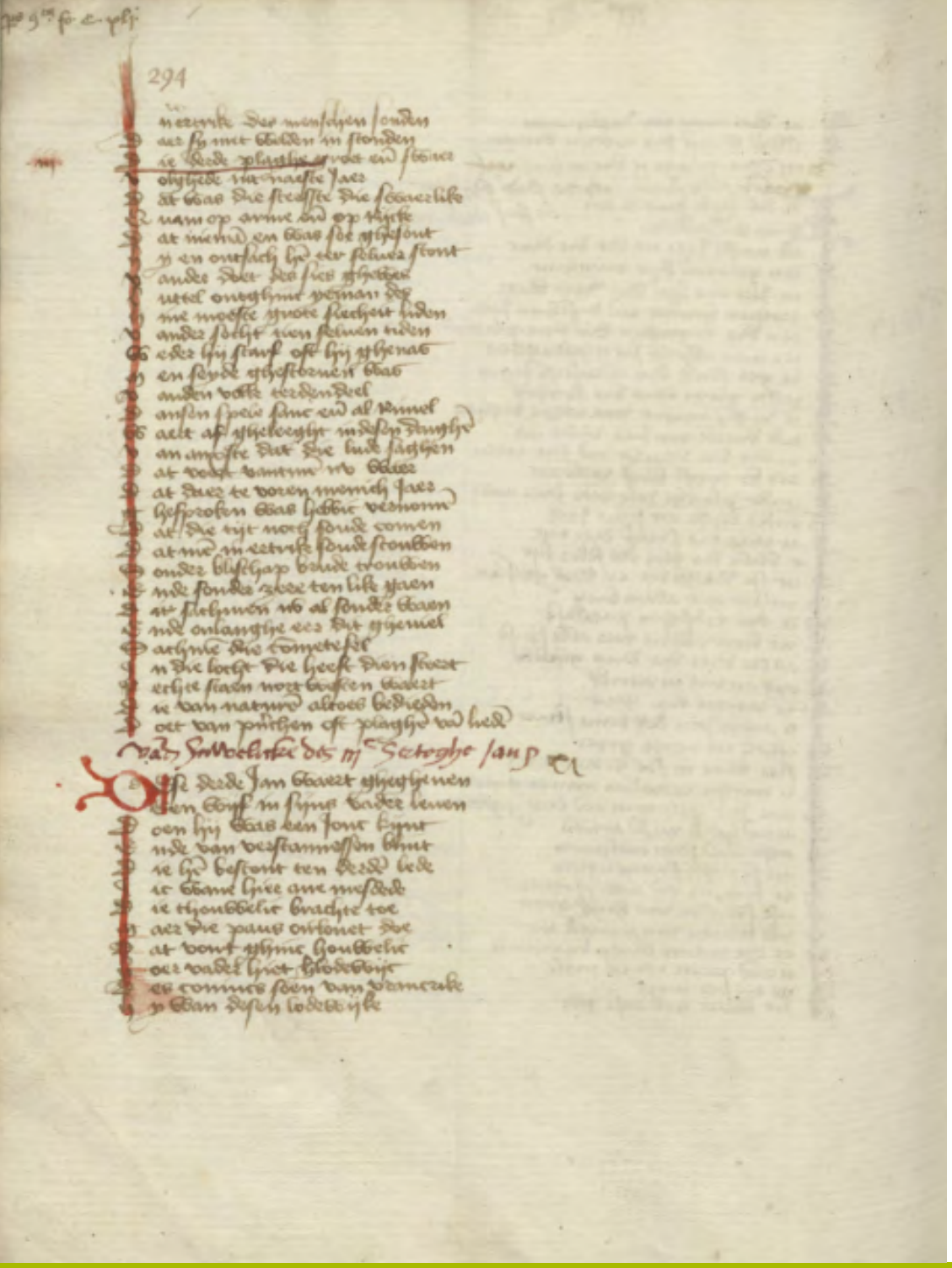

GEBRUIK DIGITALE DATA

We hielpen onderzoekers die gebruik willen maken van de digitale UBL-collecties door middel van het verrijken van digitale objecten en Text- and Datamining. We adviseerden ook onderzoekers die gebruik willen maken van nieuwe digitale methoden en technieken en boden hands-on ondersteuning bij het modelleren van data en het opzetten en ontwikkelen van databases en websites.

BRONNENCOMMUNITIES

Een van de strategische speerpunten van de Faculteit der Geesteswetenschappen is het opzetten en ontwikkelen van bronnencommunities die ingezet kunnen worden bij onderwijs en onderzoek. In samenwerking met docenten en onderzoekers hebben we op basis van het IIIF-framework een aantal digitale bronnencommunities ontwikkeld. Voorbeelden hiervan zijn de oefenmodule middeleeuwse Paleografie, waar studenten kunnen oefenen met het transciberen en hertalen van originele Middelnederlandse teksten uit Nederlandse en Belgische archieven. Het online platform Mouse and Manuscripts biedt cursussen codicologie (de studie van handgeschreven documenten). Deze korte cursussen geven inzicht in de manier waarop boeken gemaakt en gebruikt werden. Digital manuscripts in the classroom is een leeromgeving met thematische ingangen, gebaseerd op een collectie van gedigitaliseerde manuscripten van de UBL.

OPEN SCIENCE

Open Science is gericht op het transformeren van de praktijken van kenniscreatie en kenniscommunicatie in alle takken van de wetenschap. De transitie naar Open Science betreft een cultuurverandering en vergt een gecoördineerde, gestructureerde en meetbare aanpak. De Universiteit Leiden onderstreept het belang van Open Science en heeft daarom een Open Science-programma opgezet met Paul Wouters, decaan van de Faculteit der Sociale Wetenschappen, als boegbeeld. We zijn lid van de Open Science werkgroep die in samenwerking met Paul Wouters een plan van aanpak heeft opgesteld om Open Science aan de Universiteit Leiden te bevorderen. EUniWell – de 'Europese Universiteit voor Welzijn' waarin Universiteit Leiden met zes andere Europese universiteiten samenwerkt – heeft een subsidie van 5 miljoen euro ontvangen van de Europese Commissie, in het kader van het European Universities Initiative. We participeerden in het werkpakket waarin de Open Science aanbevelingen, zoals geformuleerd door de LERU, worden uitgewerkt voor EUniWell. Ook hebben we meegeschreven aan de Horizon2020 SwafS-Support call waarin de activiteiten van EUniWell op een aantal terreinen, waaronder Open Science, worden versterkt. Deze extra financiering is ondertussen toegekend en de voorbereidende activiteiten van de werkpakketten met betrekking tot Open Science, waarbij we in de uitvoering betrokken zijn, zijn eind 2020 opgestart.

WORKSHOPS, CONSULTATIE EN ADVIES

De UBL organiseert workshops en draagt zo bij aan de digitale vaardigheden die onderzoekers nodig hebben om digitale technieken op een verantwoorde wijze toe te kunnen passen bij hun onderzoek. We organiseerden verschillende soorten cursussen, bijvoorbeeld zeer gewilde introductiecursussen programmeren in Python en R en over de mogelijkheden en beperkingen van Text and Datamining. In 2020 is een aantal projecten opgestart en afgerond en hebben we als partner in het door de Europese Commissie gefinancierde ERC-ITN-MIDA project (Mediating Islam in the Digital Age) een aantal workshops over Open Science en Digital Humanities voor alle promovendi van het MIDA-project verzorgd. Daarnaast zijn we in samenwerking met Leidse onderzoekers gestart met het begeleiden van twee MIDA-promovendi bij hun onderzoek.

Bijzondere Collecties, publieksactiviteiten en digitalisering

Sinds het voorjaar vonden er in de UB geen fysieke activiteiten zoals tentoonstellingen en activiteiten meer plaats. In plaats daarvan maakten we digitale tentoonstellingen, online boekensalons en podcasts, onder andere gerelateerd aan ons themaprogramma 'Onderdrukking en Vrijheid'. Via onze Digital Collections maakten we gedigitaliseerd en digital born materiaal beschikbaar en brachten we de gedigitaliseerde collecties met regelmaat onder de aandacht.

THEMAPROGRAMMA

Met het themaprogramma 'Onderdrukking en Vrijheid' hebben we de visies op identiteit, relaties en interactie tussen individuen en groepen in het verleden belicht. Voor het belangstellende publiek waren diverse tentoonstellingen, workshops en lezingen gepland. Vanaf januari was de tentoonstelling 'De intolerante Republiek' in de UB te zien. De bijbehorende publieksmiddag - geheel uitverkocht - hebben we vanwege de coronamaatregelen afgelast. De fysieke activiteiten voor het publiek bleven beperkt tot de in februari gehouden workshop rond historische stukken over Egypte uit de Midden-Oostencollecties.

DIGITALE TENTOONSTELLING

De geplande tentoonstelling 'Keuzes in oorlogstijd' in de foyer van de UB werd vanwege de coronamaatregelen omgebouwd tot een digitale tentoonstelling. Onze eerste online tentoonstelling kende ook een geheel online openingsprogramma. Aan de hand van stukken uit de Leidse collecties werden in de tentoonstelling keuzes en dilemma's van studenten en hoogleraren in de Tweede Wereldoorlog belicht. Het publieksbereik werd door de overstap naar online sterk vergroot. Meer dan 1.500 personen volgden het openingsprogramma en bekeken de online tentoonstelling.

ONLINE BOEKENSALONS

Om onze bijzondere collecties op een nieuwe manier onder de aandacht van het publiek te brengen introduceerden we online boekensalons. In 'Studio UB' vertelden auteurs over hun recente boek en het gebruik van de Leidse collecties tijdens hun onderzoek. Met de boekensalons bereikten we ook nieuwe belangstellenden en werd ons publieksbereik aanzienlijk vergroot. We organiseerden in 2020 de volgende boekensalons met bijbehorende online tentoonstellingen:

- Reizigers van een nieuwe tijd, met Abdelkader Benali
- De wraak van Diponegoro - Begin en einde van Nederlands-Indië, met Martin Bossenbroek

PODCASTS

Voor het themaprogramma 'Onderdrukking en Vrijheid' maakten we een nieuwe podcastserie. In UBLpodcast vertelden Leidse docenten, hoogleraren en andere experts aan de hand van stukken uit de Bijzondere Collecties over hun onderzoek. De podcasts werden ruim 2.500 keer beluisterd. In 2020 maakten we de volgende podcasts:

- Nederlandse slavenhandel tussen Angola en Brazilië, met Michiel van Groesen
- Slavernij en opstand in de kolonie Suriname, met Karwan Fatah-Black
- Godsdienstvrijheid in de protestantse Republiek, met Carolina Lenarduzzi
- De bloedige dekolonisatie van Indonesië, met Gert Oostindie
- Onderdrukking en vrijheid in het vroege islamitische rijk, met Petra Sijpesteijn
- De wonderlijke ontsnapping van Hugo de Groot, met Jacqueline Hylkema

DIGITAL COLLECTIONS

Via onze Digital Collections maakten we nieuw gedigitaliseerd en digital born materiaal beschikbaar. Digital Collections bevat uitgebreide functionaliteiten zoals het zoeken in full text, het inzoomen op de beelden en de mogelijkheid om zelf beelden te downloaden. Ook kan op materiaalsoort worden gezocht, kunnen zoekacties worden verfijnd, is er een koppeling met de bibliotheekcatalogus en kan tegelijk in verschillende collecties worden gezocht. Daarnaast zijn collectiepagina's gemaakt, waardoor collecties ook apart goed toegankelijk zijn. De gedigitaliseerde materialen zijn van duurzame links voorzien waardoor deze geschikt zijn voor verwijzingen in websites en wetenschappelijke publicaties. Voor al het gedigitaliseerde materiaal geldt een CC-BY licentie: het materiaal kan door iedereen worden gebruikt met inachtneming van de regels voor bronvermelding. De gedigitaliseerde collecties hebben we met regelmaat onder de aandacht gebracht:

- Tekeningen en prenten
- Manuscripten, oude drukken foto's en kaarten Zuidoost-Azië
- Foto's, daguerreotypieën en dia's
- Jemenitische handschriften
- Westerse na-middeleeuwse handschriften en archieven
- Kaarten en atlassen

IIIF

Via het International Image Interoperability Framework (IIIF) hebben we ongeveer 200.000 gedigitaliseerde boeken, manuscripten, kaarten, foto's en andere materialen in Digital Collections beschikbaar gemaakt. IIIF biedt onderzoekers en docenten tal van nieuwe mogelijkheden om digitale afbeeldingen vanuit verschillende instellingen te delen, te vergelijken en te annoteren, details hieruit te selecteren en digitale objecten in websites onder te brengen zonder dat deze gekopieerd hoeven te worden. We maakten instructievideo's om de gebruikers op de toepassingsmogelijkheden van IIIF te attenderen.

COLLECTIE DICHTER WILLEM BILDERDIJK

De Vereniging 'Het Bilderdijk-Museum' gaf dankzij bemiddeling van Rick Honings haar collectie met betrekking tot de dichter, advocaat en veelzijdige geleerde Willem Bilderdijk (1756-1831) in permanente bruikleen aan de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde (MdNL). Deze collectie sluit goed aan bij de collectie Bilderdijkiana van de MdNL, die door ons wordt beheerd. Een selectie van schilderijen en objecten uit de collectie is te zien in de Bilderdijkkamer in het Academiegebouw van de Universiteit Leiden. Over de Bilderdijkkamer en enkele bijzondere voorwerpen maakten we diverse video's. Op vrijdag 18 december – zijn sterfdag – stond Bilderdijk centraal in een eigen online Bilderdijk-journaal.

SCHENKINGEN

We ontvingen een grote collectie Nederlandse liedjes als schenking. De collectie van ruim 4000 liedbladen, liedboekjes en gelegenheidsgedichten uit met name de negentiende en twintigste eeuw werd gevormd door de Haagse verzamelaar Jos Swiers. De collectie geeft een goed beeld van het zingen in Nederland door de eeuwen heen. Dankzij een donatie konden we een collectie van 166 Hebreeuwse handschriften digitaliseren en in de loop van 2021 voor het publiek beschikbaar stellen. Een tweede belangrijke donatie maakt de digitalisering en ontsluiting van Chinese onofficiële poëzietijdschriften mogelijk.

VRIENDEN

De Stichting Vrienden van de UBL ondersteunt de aankoop en het behoud van stukken voor de bijzondere collecties. Dankzij de Vrienden konden we in 2020 diverse belangrijke aankopen doen. Speciaal voor de Vrienden maakten we dit jaar een digitale vlootschouw, waarbij conservatoren enkele nieuwe aanwinsten toonden die we met steun van de Vrienden hebben verworven.

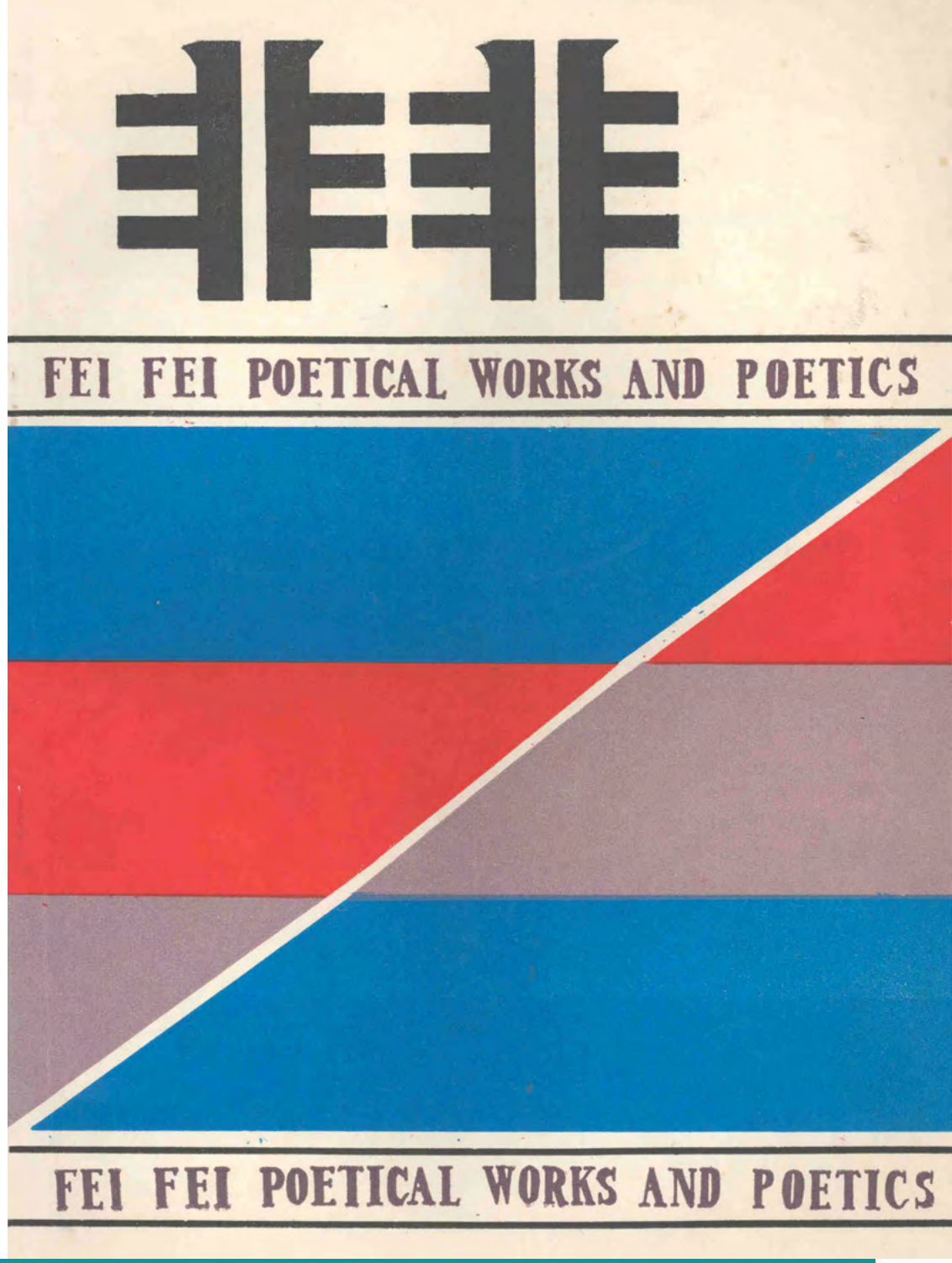

AANKOPEN MEDE MOGELIJK GEMAAKT DANKZIJ STEUN VAN DE VRIENDEN

- Een omvangrijk en geïllustreerd wiskundehandschrift uit de periode 1623 - ca. 1650 van de vermaarde zeventiende-eeuwse Haarlemse wiskundige en handelaar Gerard Kinckhuijsen (1625-1666);
- Een zeventiende-eeuws geschilderd portret van de hoogleraar Josephus Justus Scaliger (1540-1609), afgebeeld in een rode toga;
- Een foto (contactafdruk) uit de serie Distortion (1933) van de Hongaarse surrealistische fotograaf André Kertész;
- Nagasaki Halma of Doûfu haruma (1855), het vroegste voorbeeld van een Nederlands-Japans woordenboek samengesteld door Hendrik Doeff gebaseerd op François Halma's Woordenboek der Neder-duitsche en Fransche Talen;
- Twee blokboeken op Qianlong-formaat met 46 zwart-wit illustraties van het ploegen van het land en het weven van textiel, vergezeld van keizerlijke inscripties. Beijing, (1740?). Aangekocht met steun van het Rombouts Fonds voor Chinese Bijzondere Collecties;
- Twee tekeningen van de hedendaagse Amsterdamse kunstenaar Natasja Kensmil.

SCALIGER HOOGLERAREN

Universitair hoofddocent Rick Honings werd per 1 juli 2020 benoemd tot Scaliger hoogleraar. De komende vijf jaar houdt hij zich o.a. bezig met het bevorderen van het onderwijs en onderzoek rond de Bijzondere Collecties. Op 17 september 2020 overleed, na een kort ziekbed, voormalig Scaliger hoogleraar Harmen Beukers. Hij was tien jaar aan het Scaliger Instituut verbonden en was een graag geziene gast in de UB.

Onderzoek en samenwerking

Vanuit huis werkten we door aan diverse projecten, zoals de Scholarly Publications Repository en de Student Repository waarmee Leidse publicaties en scripties nog beter vindbaar werden gemaakt. Daarnaast werden aanvragen van fellows en gastonderzoekers gehonoreerd om, zodra het weer mogelijk is, materiaal in de Bijzondere Collecties te raadplegen en te onderzoeken. We verlengden ook de samenwerking met Elsevier rond het fellowship-programma ter bevordering van de studie van digitale collecties.

VERNIEUWD SCHOLARLY PUBLICATIONS REPOSITORY

Publicaties van Leidse onderzoekers zijn voortaan raadpleegbaar in de vernieuwde Scholarly Publications Repository. In de nieuwe versie van het repositorium is de presentatie verbeterd en worden Leidse publicaties nog beter vindbaar gemaakt in externe zoekmachines. Dankzij de nieuwe infrastructuur voldoet de Leidse repository aan (toekomstige) eisen van grote onderzoeksfinanciers als NWO en de EU (ERC/Horizon 2020). De Leidse repository telt ruim 70.000 publicaties van Universiteit Leiden en geaffilieerde instituten, waaronder meer dan 5.700 dissertaties en bijna 25.000 artikelen in Open Access. Het merendeel hiervan is ingevoerd via het registratiesysteem LUCRIS. Daarnaast zijn er diverse collecties van in Leiden gepubliceerde boeken, journals en conferenties die uniek zijn voor het repositorium. Jaarlijks zijn er rond de 7 miljoen downloads uit het repositorium.

Eind 2019 werd het gebruikersonderzoek LibQual voor de vierde keer in Leiden uitgevoerd: de eerste keer was in 2012, gevolgd door eind 2014 en eind 2016. LibQual is een instrument waarmee de UBL de tevredenheid van klanten monitort. Aan de hand van onder andere LibQual wil de UBL doelgericht en klantgericht de dienstverlening verbeteren. Gebruikers zijn tevreden over de collecties en de toegang daartoe.

VERNIEUWDE STUDENT REPOSITORY VOOR SCRIPTIES

In 2020 werd ook de Student Repository vernieuwd. Het nieuwe repository bevat circa 28.500 Bachelor- en Masterscripties. Studenten kunnen de scripties per opleiding bekijken of zoeken naar scripties over een bepaald onderwerp of van een bepaalde begeleider. Van scripties die openbaar beschikbaar zijn wordt de coverpagina getoond en wordt met iconen aangegeven wat de gebruikerslicentie is.

WINNAARS FELLOWSHIPS SCALIGER INSTITUUT

Met steun van bedrijven en particuliere stichtingen verwelkomen we jaarlijks circa 15 tot 20 fellows en gastonderzoekers om materiaal in de Bijzondere Collecties te raadplegen en te onderzoeken. Ook voor dit jaar ontvingen we een groot aantal aanvragen van binnen- en buitenlandse onderzoekers voor een fellowship. Hiervan werden 13 aanvragen gehonoreerd. De fellowships voor 2020 werden mogelijk gemaakt door uitgeverij Brill (Brill Fellowship), Stichting Van de Sande (Van de Sande Fellowship), G.W.J. Drewes Fonds (Drewes Fellowship), Vera Gottschalk-Frank Stichting (Arminius Fellowship), Isaac Alfred Ailion Stichting (Isaac Alfred Ailion Fellowship), Juynboll Stichting (Juynboll Fellowship) en Stichting erven Wouter Swets (Swets Fellowship). De UBL is hen hiervoor zeer erkentelijk. Helaas was het door de reisbeperkingen en coronamaatregelen voor veel fellows nog niet mogelijk om naar Leiden af te reizen. Tussen begin januari en half maart 2020 hebben 12 fellows - van wie in 2019 een aanvraag was gehonoreerd - materiaal in de Bijzondere Collecties kunnen onderzoeken.

VERLENGING FELLOWSHIP PROGRAMMA VOOR DIGITAL SCHOLARSHIP

Elsevier heeft de samenwerking met het Centre for Digital Scholarship (CDS) en het Scaliger Instituut rond het fellowship programma ter bevordering van de studie van digitale collecties met twee jaar verlengd. Dit programma stelt wetenschappers in staat onderzoek te doen in de digitale collecties van de Universitaire Bibliotheken Leiden en faciliteert samenwerking met ons Centre for Digital Scholarship. Het programma ondersteunt fellows tijdens een twee maanden durend verblijf in Leiden. Tijdens deze periode worden fellows uitgenodigd hun onderzoeksresultaten te delen via publieke lezingen en in publicaties.

Financieel overzicht

Exploitatie **(bedragen in k€)**	**Begroting** **2020**	**Realisatie** **2020**
Baten		
Universitaire bijdrage	14.152	14.526
Baten Onderwijs	12	5
Onderzoeksbaten werk i.o.v. ov. Derden		34
Overige Baten	4.330	4.508
Totaal baten	**18.494**	**19.073**
Personeelslasten	9.326	9.700
Afschrijvingslasten	260	212
Materiële lasten	8.908	8.594
Totaal lasten	**18.494**	**18.506**
Financiele baten/lasten & Deelnemingen		**-2**
Netto Resultaat	**0**	**564**

Personeel **in FTE (jaargemiddelde)**	**Begroting** **2020**	**Realisatie** **2020**
OBP O&O	86,3	86,3
OBP	44,1	43,4
Totaal aantal FTE in eigen dienst		**129,7**

Cijfers

	2020	2019
UBL als organisatie		
Locaties	9	9
Studieplekken (op alle UBL-locaties tijdens corona)	735	2.290
Uur per week open (locatie UB) betreft de periode januari - half maart 2020. Tijdens corona minder.	103	103
Vragen beantwoord via balies, telefoon en online	17.759	48.092
Bezoeken UBL (alle locaties)	632.090	2.578.805
Fte medewerkers	129,7	126
Bereik		
Bezoeken website	1.170.764	887.240
Abonnees Leiden special Collections Blog	1.416	1.408
Volgers op Twitter @ubleiden	4.891	4.133
Onderzoeksondersteuning		
Virtual Research Environments voor onderzoek	33	33
Internationale gastonderzoekers en fellowships (Brill, Elsevier, Van de Sande, Juynboll, Ailion, Drewes en Arminius)	12	24
Partner in onderwijs		
Cursussen	283	334
Cursusdeelnemers	9.028	7.235

Cijfers

	2020	2019
Collectie		
E-books in collectie	5.333.637	5.106.610
Betaalde elektronische tijdschriften	40.297	48.774
Items in Leids Repositorium	75.370	37.685
Omvang gedrukte collectie	5.130.423	5.120.925
Aanwinsten gedrukte boeken	17.820	25.100
Gebruik		
Uitleningen	118.659	180.605
Zoekacties in de catalogus	4.869.703	4.519.678
Raadplegingen e-books	1.237.067	740.544
Geraadpleegde artikelen in elektronische tijdschriften	5.107.693	4.789.122
Downloads van bronnen in Leids Repositorium	7.605.536	7.309.186

Universiteit Leiden
Universitaire Bibliotheken Leiden